O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI ABU RAYHON BERUNIY NOMIDAGI URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

“Turizm va ta’lim integratsiyasining zamonaviy modellari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-anjumani MATERIALLARI

Международная научная конференция на тему “Современные модели интеграции туризма и образования”

МАТЕРИАЛЫ

International scientific conference on “Modern models of integration of tourism and education”

MATERIALS

I Jild

1-2 iyun, 2026-yil Urganch, O‘zbekiston

Urganch - 2026

UO‘K: 338.48:37(082)
KBK: 74.58+75.81ya431
U 29
“Turizm va ta’lim integratsiyasining zamonaviy modellari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-anjuman materiallari [Matn] / Mualliflar jamoasi. - Xorazm: Khwarezm publication, 2026.- 528 b.

To‘plamda turizm va ta’lim sohalari o‘rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish, innovatsion ta’lim texnologiyalarini turizm faoliyatiga joriy etish, malakali kadrlar tayyorlashning zamonaviy yondashuvlari, xalqaro tajribalar hamda barqaror turizmni rivojlantirish masalalariga bag‘ishlangan ilmiy maqolalar jamlangan. Materiallar oliy ta’lim muassasalari professor-o‘qituvchilari, ilmiy tadqiqotchilar, magistrantlar, doktorantlar hamda turizm sohasi mutaxassislari uchun mo‘ljallangan.

Mas’ul muharrirlar: **i.f.d., prof. Abdullayev I.S.**

Tahrir hay’ati: **i.f.d., prof. Ruzmetov B.R.,**
i.f.d., dots. Matyakubov U.R.,
i.f.d., dots. Xudayberganov D.T.,
dots. Axmetshin E.M.,
dots. Gurbanov P.A.,
dots. Ollanazarov B.D.,
dots. Bekjanov D.Y.,
dots. Abdullayev F.O.,
dots. Fayzullayev N.B.,
dots. Rahimov T.J.,
dots. Aminova M.S.,
PhD Matyaqubova D.O.

Taqrizchilar: **i.f.d., prof. Doschanov T.D.,**
i.f.d., prof. Anopchenko T.Y.

ISBN: 978-9910-632-12-8
©“Khwarezm publication” MChJ nashriyoti, 2026 y.
© “Turizm va ta’lim integratsiyasining zamonaviy modellari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-anjuman materiallari

1-SEKSIYA. TURIZM VA TA’LIM INTEGRATSIYASINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI

1 СЕКЦИЯ. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИНТЕГРАЦИИ ТУРИЗМА И ОБРАЗОВАНИЯ

SECTION 1 THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF TOURISM AND EDUCATION INTEGRATION

[4] Kılıç, İ. ve Tahmaz, O. Şanlıurfa'da Suriyeli Sığınmacılar ve Eğitim Araştırması 2016. GAP Gençlik Derneği, 2016.

[5] Hek, R. "The Role of Education in the Settlement of Young Refugees in the UK." Practice, 17(3), 157–171, 2005.

[6] Şimşek, H. vd. "Kapsayıcı Eğitim Bağlamında Türkiye'de Temel Eğitim Programlarında Çokkültürlülüğün İzleri." Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 177–197, 2019.

[7] Yeşilyaprak, B. 21. Yüzyılda Eğitimde Rehberlik Hizmetleri. Ankara: Nobel Yayınları, 2021.

[8] Arredondo, P. ve Rosen, D. C. "Multicultural Competencies: A Conceptual Framework, Assessment, and Application." Journal of Multicultural Counseling and Development, 35(2), 82–93, 2007.

Konferans Alanı: Turizm ve Eğitim Entegrasyonunun Teorik-Metodolojik Temelleri

GÖÇ, TURİZM HAREKETLİLİĞİ VE EĞİTİM BAĞLAMINDA GÖÇMEN ÖĞRENCİLERE YÖNELİK REHBERLİK MÜDAHALELERİ

[7]Süleyman DOĞAN

Professor, Department of Sociology,

Faculty of Arts and Sciences,

Yıldız Technical University

[8]Halil ÇALIK

Master's Degree StudentYıldız Technical University

Özet: Bu araştırma, göç, turizm hareketliliği ve eğitim bağlamında göçmen öğrencilerle çalışan rehber öğretmenlerin geliştirdiği müdahale stratejilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Küresel hareketlilik, kültürel çeşitliliğin eğitim ortamlarında daha görünür hale gelmesine neden olmuş ve kapsayıcı eğitim

[7] Professor, Department of Sociology, Faculty of Arts and Sciences, Yıldız Technical University, e-mail: sudogan@yildiz.edu.tr, phone number: +90 212 3834488, https://orcid.org/0000-0003-1825-2583

[8] Master's Degree Student, Department of Sociology, Institute of Social Sciences, Yıldız Technical University, e-mail: halil.calik@std.yildiz.edu.tr, phone number: +90 5431335484, https://orcid.org/0009-0001-7504-8637

uygulamalarının önemini artırmıştır. Araştırma nitel yöntem ve fenomenolojik desen temelinde yürütülmüştür. Çalışma grubunu İstanbul'un Bağcılar ilçesinde görev yapan ve göçmen öğrencilerle aktif olarak çalışan 10 rehber öğretmen oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bulgular, rehber öğretmenlerin özellikle dil desteği, psikososyal destek, sosyal uyum çalışmaları ve okul temelli müdahaleler geliştirdiğini göstermektedir. Bununla birlikte dil engeli, aile katılımının sınırlı olması, yoğun iş yükü ve kurumsal yetersizlikler önemli sorun alanları olarak öne çıkmaktadır.

Ayrıca rehber öğretmenlerin süreç içerisinde esnek, öğrenci odaklı ve kültürel duyarlılığa dayalı yaklaşımlar geliştirdiği görülmektedir. Araştırma sonuçları, kültürel hareketliliğin arttığı eğitim ortamlarında rehberlik hizmetlerinin kapsayıcı eğitim açısından önemli bir işleve sahip olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda rehber öğretmenlerin kültürel yeterliliklerinin desteklenmesi ve okul temelli destek mekanizmalarının güçlendirilmesi önemli görünmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göçmen öğrenciler, turizm hareketliliği, rehber öğretmen, kültürel uyum, kapsayıcı eğitim, müdahale stratejileri

Guidance Interventions for Migrant Students in the Context of Migration, Tourism Mobility and Education

Abstract: This study aims to examine the intervention strategies developed by school counselors working with migrant students in the context of migration, tourism mobility, and education. Global mobility has made cultural diversity more visible in educational environments and increased the importance of inclusive education practices. The research was conducted using a qualitative method based on a phenomenological design. The study group consisted of 10 school counselors actively working with migrant students in the Bağcılar district of Istanbul. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using content analysis. The findings indicate that school counselors develop interventions particularly related to language support, psychosocial support, social adaptation, and school-based practices.

However, language barriers, limited family participation, heavy workload, and institutional inadequacies emerged as major problem areas. In addition, school counselors were found to develop flexible, student-centered, and culturally sensitive approaches throughout the process. The results show that counseling services have an important function in terms of inclusive education in educational environments where cultural mobility is increasing. In this context, supporting school counselors' cultural competencies and strengthening school-based support mechanisms appear to be important.

Keywords: Migrant students, tourism mobility, school counselors, cultural adaptation, inclusive education, intervention strategies

1. Giriş

Göç olgusu, insanlık tarihi boyunca çeşitli nedenlerle ortaya çıkmıştır. Bireylerin bulundukları coğrafyayı terk ederek farklı bölgelere yönelmesini ifade eden çok boyutlu bir süreçtir. Ancak günümüzde göç, yalnızca fiziksel bir yer değiştirme olarak değil; bireylerin yaşam biçimlerini, toplumsal ilişkilerini ve kurumsal yapıları dönüştüren kapsamlı bir toplumsal olgu olarak ele alınmaktadır (MEB, 2014). Son yıllarda artan küresel göç hareketleri eğitim sistemlerinde önemli dönüşümlere yol açmıştır. Savaşlar, ekonomik krizler, uluslararası insan hareketliliği ve turizm odaklı dolaşım süreçleri, farklı kültürel geçmişlere sahip bireylerin yeni toplumlara uyum sağlamasını önemli bir toplumsal mesele haline getirmiştir.

Türkiye, sahip olduğu jeopolitik konum nedeniyle tarihsel olarak yoğun göç hareketlerine maruz kalan ülkelerden biri olmuş ve bu durum özellikle eğitim sistemi üzerinde belirgin etkiler yaratmıştır (MEB, 2014) . 2011 yılında başlayan Suriye iç savaşı sonrasında Türkiye'ye yönelen kitlesel göç hareketi bu sürecin en belirgin örneklerinden biridir. Türkiye'deki göçmen nüfusun önemli bir kısmını çocukların oluşturması, eğitim sistemini doğrudan etkileyen temel unsurlardan biri haline gelmiştir (UNHCR, 2017) . Göçmen ailelerin çoğu kamp dışında yaşamaktadır. Bu durum eğitim hizmetlerine erişimi daha karmaşık hale getirmiştir.

Göçmen çocukların eğitime erişimi, yalnızca bireysel gelişimleri açısından

değil, aynı zamanda toplumsal uyum süreçleri bakımından da kritik bir öneme sahiptir (Şeker & Aslan, 2015) . Eğitim, göçmen öğrencilerin psikososyal açıdan desteklenmesi, toplumsal yaşama katılımlarının sağlanması ve korunmaları açısından temel bir işlev üstlenmektedir (Suriye'den İstanbul'a Gelen Sığınmacıları İzleme Platformu, 2013) . Bununla birlikte eğitim, uluslararası belgelerde temel bir insan hakkı olarak tanımlanmakta ve tüm bireylerin bu haktan eşit biçimde yararlanması gerektiği vurgulanmaktadır (Abaslı, 2017) . Uygulamada göçmen öğrencilerin eğitim sistemine katılım sürecinde dil, kültür ve uyum kaynaklı çeşitli güçlüklerle karşılaştıkları görülmektedir.

Göç süreci öğrencilerin sadece akademik başarılarını değil psikolojik ve sosyal gelişimlerini de doğrudan etkilemektedir. Yeni bir eğitim sistemine dahil olan göçmen öğrenciler, dil farklılıkları, kültürel uyumsuzluklar ve sosyal ilişkilerde yaşanan güçlüklerle karşı karşıya kalmaktadır (Bahar & Yılmaz, 2018) . Bu durum öğrencilerin akademik başarılarını ve okula karşı tutumlarını olumsuz etkileyebilmektedir. Özellikle dil yetersizliği, öğrencilerin ders içeriklerini anlamasını zorlaştırmakta ve öğretmenlerle sağlıklı iletişim kurmalarını sınırlandırmaktadır (Kılıç & Tahmaz, 2016; Kurter, 2017) . Bunun yanı sıra dil engeli öğrencilerin akran ilişkilerini de olumsuz etkiler. Bu durum sosyal uyum sürecini zorlaştırır.

Göçmen öğrencilerin yaşadığı sorunlar sadece dil ile sınırlı değildir. Maddi imkânların yetersiz olması da bu süreci ciddi şekilde etkilemektedir. Göçmen ailelerin büyük bir kısmının düşük sosyoekonomik koşullara sahip olması, öğrencilerin eğitim süreçlerine düzenli olarak katılmasını zorlaştırmaktadır (HRW, 2015; UNICEF, 2014) . Bu durum bazı çocukların eğitim yerine çalışma hayatına yönelmesine yol açmaktadır. Aynı zamanda eğitimden kopma riskini de artırmaktadır. Ayrıca erken yaşta evlilik (Yurtman, 2017), bilgiye erişim eksikliği (Coşkun & Emin, 2018) ve eğitim sistemine ilişkin bilinç eksikliği gibi faktörler de göçmen öğrencilerin eğitim süreçlerini olumsuz yönde etkileyen diğer önemli unsurlar arasında yer almaktadır.

Eğitim ortamlarında yaşanan bu sorunlar sadece bireysel nedenlerle

açıklanamaz. Çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Okul iklimi, öğretmen tutumları ve kurumsal destek mekanizmaları da göçmen öğrencilerin uyum süreçlerinde belirleyici rol oynamaktadır (Çelik, 2011; Sağlam & Kambur, 2017). Öğretmenlerin göçmen öğrencilere yönelik tutumları oldukça önemlidir. Bu tutumlar öğrencilerin kendilerini güvende hissetmesini, okula aidiyet geliştirmesini ve eğitim sürecine aktif katılımını doğrudan etkilemektedir. Olumsuz öğretmen tutumlarının öğrencilerde çaresizlik duygusunu artırdığı; buna karşılık destekleyici yaklaşımların öğrencilerin uyum süreçlerini kolaylaştırdığı ifade edilmektedir (Hek, 2005) .

Göçle artan kültürel çeşitlilik eğitim sistemlerinde çok kültürlü yaklaşımların gerekliliğini daha görünür hale getirmiştir. Çok kültürlü eğitim anlayışı, farklı kültürel geçmişlere sahip öğrencilerin eğitim süreçlerine eşit ve adil biçimde katılımını esas almakta ve kültürel farklılıkları bir zenginlik olarak değerlendirmektedir (Bulut & Sarıçam, 2015; Gezer & Şahin, 2017) . Bu yaklaşım eğitim ortamlarının öğrencilerin kültürel özellikleri gözetilerek yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir. Aynı zamanda kapsayıcı eğitim anlayışı da tüm öğrencilerin farklılıklarıyla birlikte eğitim sürecine dahil edilmesini temel almaktadır (Şimşek vd., 2019; Asar, 2020) .

Uluslararası alanda göçmen öğrencilerin eğitimine yönelik geliştirilen politikalar incelendiğinde, dil desteği, bireyselleştirilmiş eğitim planları ve kapsayıcı okul uygulamalarının öne çıktığı görülmektedir (European Commission, 2017; OECD, 2019) . Kanada, Almanya ve Avustralya gibi ülkelerde uygulanan dil destek programları ve hazırlık sınıfları, göçmen öğrencilerin eğitim sistemine daha sağlıklı uyum sağlamalarını amaçlamaktadır (Aydin, 2020; Due vd., 2016) . Türkiye'de de benzer şekilde PİKTES projesi kapsamında dil desteği ve eğitim entegrasyonuna yönelik çalışmalar yürütülmektedir (Çiftçi, 2019; Delen, 2018) .

Bu süreçte okul rehberlik hizmetleri, göçmen öğrencilerin uyumlarının desteklenmesinde merkezi bir rol üstlenmektedir. Rehber öğretmenler, öğrencilerin yaşadıkları akademik, sosyal ve duygusal sorunları belirleme, bu sorunlara yönelik müdahale stratejileri geliştirme ve öğrencilerin eğitim süreçlerine aktif katılımını sağlama açısından önemli bir konumda bulunmaktadır (Deniz & Erözkan, 2010;

Yeşilyaprak, 2021) . Bunun yanı sıra rehber öğretmenler, öğretmenlerle iş birliği yapmakta, ailelerle iletişim kurmakta ve okul genelinde kapsayıcı bir ortamın oluşmasına katkı sağlamaktadır.

Göçmen öğrencilerle yürütülen rehberlik hizmetlerinin etkililiğini belirleyen unsurlardan biri rehber öğretmenlerin kültürel yeterlilik düzeyidir. Kültürel yeterlilik, bireyin kendi kültürel farkındalığını geliştirmesi, farklı kültürlere ilişkin bilgi sahibi olması ve bu bilgiyi mesleki uygulamalarında kullanabilmesi olarak tanımlanmaktadır (Arredondo & Rosen, 2007) . Bu yeterlilik özellikle farklı kültürel geçmişlerden gelen öğrencilerle çalışırken etkili müdahale yollarının geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Bu çalışma, göç, turizm hareketliliği ve eğitim ilişkisi çerçevesinde göçmen öğrencilerle çalışan rehber öğretmenlerin geliştirdiği müdahale stratejilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, rehber öğretmenlerin göçmen öğrencilerin okula uyum süreçlerinde karşılaştıkları sorunlara yönelik geliştirdikleri uygulamalar ve müdahale biçimleri ele alınmaktadır. Bu yönüyle çalışma, artan kültürel çeşitlilik karşısında eğitim kurumlarında ortaya çıkan ihtiyaçları görünür kılmayı ve rehber öğretmenlerin bu süreçte geliştirdiği uygulamalara ilişkin alanyazına katkı sunmayı hedeflemektedir

2. Yöntem

Bu araştırmada göç, turizm hareketliliği ve eğitim bağlamında göçmen öğrencilerle çalışan rehber öğretmenlerin geliştirdiği müdahale stratejilerini incelemek amacıyla nitel araştırma yaklaşımı ve fenomenolojik desen tercih edilmiştir. Araştırma, rehber öğretmenlerin göçmen öğrencilerle çalışırken yaşadıkları deneyimlere ve bu deneyimlere yükledikleri anlamlara odaklanmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul'un Bağcılar ilçesinde görev yapan ve göçmen öğrencilerle aktif olarak çalışan 10 rehber öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcılar ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Etik ilkeler gereği katılımcılar (R1, R2...) şeklinde kodlanmış ve kimlikleri gizli tutulmuştur.

Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır.

Görüşmeler gönüllülük esasına göre gerçekleştirilmiş, katılımcıların izni doğrultusunda ses kaydı alınmış ve kayıtlar yazıya aktarılmıştır. Her görüşme yaklaşık 30–45 dakika sürmüştür.

Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Veriler kodlanmış, benzer ifadeler bir araya getirilerek kategoriler ve temalar oluşturulmuştur. Bulgular doğrudan katılımcı ifadeleriyle desteklenmiştir.

Araştırma için Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 02.05.2025 tarih ve 2025.05 sayılı etik kurul izni alınmıştır. Araştırma sürecinde gönüllülük, gizlilik ve anonimlik ilkelerine uygun hareket edilmiştir. Bu çalışma birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Tez süreci ikinci yazar danışmanlığında yürütülmüştür.

3.Bulgular

Tablo 1. Rehber Öğretmenlerin Geliştirdiği Müdahale Stratejilerine İlişkin Temalar

Tema	Temel Sorun Alanı	Geliştirilen Müdahale Stratejileri
Dil Temelli Müdahaleler	Türkçe yetersizliği, iletişim sorunları	Görsel destekler, basit dil kullanımı, akran desteği, çeviri uygulamaları
Psikososyal Destek	Kaygı, içe kapanma, uyum güçlüğü	Güven ilişkisi kurma, bireysel görüşmeler, oyun ve resim etkinlikleri
Sosyal Uyum ve Akran İlişkileri	Dışlanma, yalnızlık, akran zorbalığı	Grup çalışmaları, tanışma etkinlikleri, empati çalışmaları
Aile ile İş Birliği	Dil engeli, düşük aile katılımı	Çeviri desteği, bireysel veli görüşmeleri, bilgilendirme çalışmaları
Okul Temelli Müdahaleler	Kurumsal yetersizlikler, koordinasyon eksikliği	Öğretmen iş birliği, farkındalık çalışmaları, okul içi koordinasyon

3.1. Dil Temelli Müdahale Stratejileri

Araştırma bulguları, rehber öğretmenlerin göçmen öğrencilerle çalışırken en sık karşılaştıkları sorunlardan birinin dil yetersizliği olduğunu göstermektedir. Katılımcılar, öğrencilerin Türkçe düzeyinin düşük olmasının akademik başarıyı ve sosyal uyumu olumsuz etkilediğini ifade etmektedir. Bu nedenle rehber

öğretmenlerin müdahale süreçlerinde dil temelli uygulamalara ağırlık verdiği görülmektedir.

Katılımcılar, iletişim kurabilmek için beden dili, görseller, basit ifadeler ve tekrar yöntemlerinden yararlandıklarını belirtmiştir. Bir katılımcı bu durumu şu şekilde ifade etmektedir:

"İlk başta konuşmaktan çok göstermek, işaret etmek, resimlerle anlatmak gibi yöntemlere başvuruyorum." (R3)

Bazı rehber öğretmenler akran desteğinin iletişimi kolaylaştırdığını ve öğrencilerin sosyal uyumunu desteklediğini vurgulamaktadır:

"Sınıfta Türkçe bilen bir öğrenciyi özellikle onun yanına oturtuyorum." (R7)

Bunun yanında oyun, etkinlik ve çeviri uygulamaları gibi destekleyici araçların da kullanıldığı görülmektedir. Ancak katılımcılar, özellikle velilerle iletişimde dil engelinin devam ettiğini ifade etmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde rehber öğretmenlerin dil temelli müdahalelerde esnek ve deneyime dayalı stratejiler geliştirdiği anlaşılmaktadır.

3.2. Psikososyal Destek ve Duygusal Müdahaleler

Araştırma bulguları, rehber öğretmenlerin göçmen öğrencilerle çalışırken kaygı, içe kapanma ve uyum güçlüğü gibi psikososyal sorunlarla sık karşılaştığını göstermektedir. Bu nedenle müdahale sürecinde güven ilişkisi kurma ve öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini destekleme önemli bir yer tutmaktadır.

Katılımcılar, öğrencilerle güven temelli bir ilişki kurmaya çalıştıklarını ifade etmektedir:

"Bazen haftalarca sadece dinliyorum. En önemli şey onların kendilerini güvende hissetmeleri." (R2)

Rehber öğretmenler ayrıca oyun, resim ve hikâye anlatımı gibi yöntemlerden yararlanarak öğrencilerin duygularını ifade etmelerini desteklediklerini belirtmektedir:

"Çocuklar duygularını direkt söyleyemiyor. O yüzden resim çizdiriyorum." (R8)

Genel olarak değerlendirildiğinde rehber öğretmenlerin psikososyal müdahalelerde

öğrenci odaklı ve esnek stratejiler geliştirdiği görülmektedir.

3.3. Sosyal Uyum ve Akran İlişkilerini Güçlendirme Stratejileri

Araştırma bulguları, göçmen öğrencilerin en çok sosyal uyum ve akran ilişkileri alanında sorun yaşadığını göstermektedir. Katılımcılar, öğrencilerin zaman zaman yalnızlık, dışlanma ve akran zorbalığıyla karşılaştığını ifade etmektedir. Bu nedenle rehber öğretmenlerin sosyal uyumu desteklemeye yönelik çalışmalar yaptığı görülmektedir.

Katılımcılar, sınıf içi etkinlikler ve grup çalışmalarıyla öğrencilerin iletişim kurmasını desteklediklerini belirtmektedir:

“Tanışma oyunları, birlikte yapılan etkinlikler yapıyoruz.” (R5)

Bazı rehber öğretmenler ise empati çalışmalarının akran zorbalığını azaltmada etkili olduğunu ifade etmektedir:

“Dalga geçme, dışlama gibi durumlarda empati çalışmaları yapıyoruz.” (R8)

Genel olarak rehber öğretmenlerin sosyal uyumu desteklemek için kapsayıcı ve öğrenci odaklı müdahaleler geliştirdiği görülmektedir.

3.4. Aile ile İş Birliği ve Rehberlik Süreçleri

Araştırma bulguları, göçmen öğrencilerle yürütülen rehberlik hizmetlerinde aile ile iş birliğinin önemli ancak zorlayıcı bir alan olduğunu göstermektedir. Katılımcılar, dil farklılıkları ve eğitim sistemine ilişkin bilgi eksikliğinin iletişim sürecini zorlaştırdığını ifade etmektedir.

Bir katılımcı bu durumu şu şekilde açıklamaktadır:

“Velilerle iletişim kurmak en zor kısımlardan biri. Bazen çocuk üzerinden ya da başka velilerden yardım alarak iletişim kuruyoruz.” (R6)

Bazı rehber öğretmenler ise çeviri uygulamaları ve bireysel görüşmelerle aileleri sürece dahil etmeye çalıştıklarını belirtmektedir:

“Velileri mümkün olduğunca sürece dahil etmeye çalışıyorum.” (R1)

Katılımcılar ayrıca sosyo-ekonomik sorunlar ve kültürel farklılıkların aile katılımını etkilediğini ifade etmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde rehber öğretmenlerin aile ile iş birliği sürecinde sabırlı, esnek ve çözüm odaklı stratejiler geliştirdiği görülmektedir.

3.5. Okul Temelli ve Sistem Düzeyinde Müdahaleler

Araştırma bulguları, rehber öğretmenlerin müdahalelerinin yalnızca bireysel düzeyde kalmadığını, okul temelli ve sistem düzeyinde uygulamaları da içerdiğini göstermektedir. Katılımcılar, öğretmenlerle kurulan iş birliğinin süreci daha etkili hale getirdiğini ifade etmektedir.

"Öğretmenle birlikte hareket etmek gerekiyor. Bu iş birliği olmazsa süreç çok zor ilerliyor." (R2)

Bazı rehber öğretmenler, okul genelinde empati ve farkındalık çalışmaları yürüttüklerini belirtmektedir:

"Göç, farklılıklar ve empati gibi konularda etkinlikler düzenliyoruz." (R3)

Katılımcılar ayrıca mevcut destek mekanizmalarının yetersiz olduğunu ve rehber öğretmenlerin çoğu zaman kendi imkânlarıyla çözüm üretmeye çalıştığını ifade etmektedir:

"Göçmen öğrenciler için özel bir yapı yok. Biz kendi imkânlarımızla çözüm üretmeye çalışıyoruz." (R4)

Genel olarak değerlendirildiğinde rehber öğretmenlerin okul içi koordinasyon sağlayan ve süreci bütüncül biçimde yürütmeye çalışan bir rol üstlendiği görülmektedir.

3.6. Kültürel Duyarlılık ve Mesleki Yaklaşımlar

Araştırma bulguları, rehber öğretmenlerin göçmen öğrencilerle çalışırken kültürel duyarlılığa dayalı yaklaşımlar geliştirdiğini göstermektedir. Katılımcılar, öğrencilerin davranışlarını değerlendirirken kültürel bağlamın dikkate alınması gerektiğini ifade etmektedir.

"Çocuğun davranışını onun geldiği kültürü düşünerek değerlendirmek gerekiyor." (R4)

Katılımcılar ayrıca göçmen öğrencilerle çalışırken daha sabırlı, anlayışlı ve esnek bir yaklaşım benimsediklerini belirtmektedir:

"Her öğrenciye aynı şekilde yaklaşamazsınız. Daha sabırlı ve anlayışlı olmak gerekiyor." (R2)

Bazı rehber öğretmenler ise empati ve önyargılardan uzak yaklaşımın süreci

kolaylaştırdığını ifade etmektedir:

"Empati kurmadan bu işi yapmak mümkün değil." (R1)

Genel olarak değerlendirildiğinde kültürel duyarlılığın rehber öğretmenlerin müdahale süreçlerinde temel bir unsur olduğu görülmektedir.

4. Sonuç

Bu araştırma kapsamında elde edilen bulgular göçmen öğrencilerle yürütülen rehberlik hizmetlerinin çok yönlü bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Rehber öğretmenlerin müdahale sürecinde dil gelişimi, psikososyal destek, sosyal uyum, aile ile iş birliği ve okul temelli uygulamaları birlikte ele aldığı görülmektedir. Bu durum göçmen öğrencilerle çalışmanın bütüncül bir yaklaşım gerektirdiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, göçmen öğrencilerin eğitim sürecinin çok katmanlı bir yapı içinde ele alınması gerektiğini vurgulayan çalışmalarla da örtüşmektedir (Çiçekli, 2014).

Araştırma sonuçları göçmen öğrencilerin yaşadığı sorunların çoğu zaman birbirini etkileyen bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle dil yetersizliği yalnızca akademik başarıyı değil öğrencinin sosyal ilişkilerini ve kendini ifade etme biçimini de doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle müdahale sürecinin çok yönlü planlanması gerektiği düşünülmektedir (Çiftçi, 2019). Bununla birlikte göç, turizm hareketliliği ve uluslararası insan dolaşımının artması eğitim ortamlarında kültürel çeşitliliği daha görünür hale getirmektedir. Bu durum rehberlik hizmetlerinde kültürel duyarlılığın önemini artırmaktadır.

Elde edilen bulgular rehber öğretmenlerin müdahale sürecinde aktif ve çözüm odaklı bir rol üstlendiğini göstermektedir. Öğretmenlerin mevcut sınırlılıklara rağmen öğrenci ihtiyaçlarına göre esnek ve pratik çözümler geliştirdiği görülmektedir. Ancak müdahalelerin büyük ölçüde bireysel çabalara dayanması dikkat çekmektedir. Bu durum rehberlik hizmetlerinin daha planlı ve yapılandırılmış bir çerçeveye ihtiyaç duyduğunu göstermektedir (Delen, 2018).

Araştırma bulguları aile ile iş birliğinin hem önemli hem de zorlayıcı bir alan olduğunu ortaya koymaktadır. Göçmen ailelerin eğitim sürecine katılımı öğrencilerin uyumunu doğrudan etkilemektedir. Ancak dil farklılıkları ve

sosyoekonomik koşullar bu süreci sınırlandırabilmektedir (Çolak, 2016). Bu nedenle ailelerin sürece daha aktif katılımını destekleyen uygulamalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Okul temelli uygulamalar açısından bakıldığında kapsayıcı bir okul ikliminin göçmen öğrencilerin uyum sürecinde belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Rehber öğretmenlerin öğretmenlerle iş birliği içinde hareket ederek bu ortamı oluşturmaya çalıştığı görülmektedir. Ancak mevcut sistemin bu süreci her zaman yeterince desteklemediği de dikkat çekmektedir.

Araştırma bulguları rehber öğretmenlerin kültürel duyarlılığı arttıkça müdahale sürecinin daha etkili yürütüldüğünü göstermektedir. Öğrencinin kültürel özelliklerini dikkate alan ve farklılıklara duyarlı yaklaşan öğretmenlerin daha olumlu sonuçlar elde ettiği görülmektedir. Bu durum kültürel yeterliliğin uygulamaya doğrudan yansıyan önemli bir mesleki beceri olduğunu ortaya koymaktadır (Çevik, 2014).

Elde edilen bulgular doğrultusunda rehber öğretmenlerin göç, kültürel çeşitlilik, travma ve kültürlerarası iletişim konularında uygulamaya dönük hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir. Okul temelli rehberlik çalışmalarının güçlendirilmesi, ailelerle iletişimi artıracak uygulamaların yaygınlaştırılması ve kapsayıcı eğitim anlayışının okul genelinde desteklenmesi sürecin daha sağlıklı yürütülmesine katkı sağlayabilir.

Genel olarak değerlendirildiğinde bu çalışma, göçmen öğrencilerle yürütülen rehberlik sürecinin yalnızca bireysel uygulamalarla sınırlı olmadığını göstermektedir. Göç, turizm hareketliliği ve artan kültürel çeşitlilikle birlikte eğitim ortamlarında daha kapsayıcı ve sürdürülebilir rehberlik uygulamalarına ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır.

5. Kaynakça

Abaslı, K. (2017). Acil durumlarda eğitim programı kapsamında Türkiye'deki mülteci çocuklar için şartlı eğitim yardımı projesinin değerlendirilmesi. *3. Uluslararası Öğrenciler Sosyal Bilimler Kongresi Bildiriler Kitabı–I*, İstanbul.

Arredondo, P., & Rosen, D. C. (2007). Multicultural competencies: A conceptual framework, assessment, and application. *Journal of Multicultural Counseling and Development, 35*(2), 82–93. https://doi.org/10.1002/j.2161-1912.2007.tb00065.x

Asar, M. (2020). *Kapsayıcı öğrenme ortamlarına ilişkin yönetici görüşleri: Denizli ili Pamukkale ilçe örneği* (Tezsiz yüksek lisans projesi). Pamukkale Üniversitesi.

Aydin, S. (2020). Zorunlu eğitim çağındaki mülteci öğrencilerin eğitime uyum sürecinde Türkiye ve Kanada uygulamaları. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi, 2*(2), 1–18.

Bahar, H. H., & Yılmaz, O. (2018). Ahıska, göç ve eğitim. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi–Journal of Qualitative Research in Education, 6*(2), 238–257. https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.6c2s11m

Bulut, M., & Sarıçam, H. (2016, Eylül). Okul öncesi öğretmen ve öğretmen adaylarında çok kültürlü kişiliğin çok kültürlü eğitim tutumları üzerindeki etkisinin incelenmesi. *4. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi*, Dumlupınar Üniversitesi, Denizli.

Coşkun, İ., & Emin, M. N. (2018). *Türkiye'de göçmenlerin eğitimi: Mevcut durum ve çözüm önerileri*. İlke İlim Kültür Eğitim Derneği.

Çelik, S. (2011). *Öğretmen tutumları ile ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, Tez No: 294159). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Çevik, G. B. (2014). Kültür merkezli psikolojik danışma: Kuramsal bir inceleme. *Ege Eğitim Dergisi, 15*(2), 577–596.

Çiçekli, B. (2014). *Yabancılar ve mülteci hukuku* (5. bs.). Seçkin Yayıncılık.

Çiftçi, E. (2019, 16–18 Ekim). Türkçenin ikinci dil olarak öğretiminde kullanılan "yabancı uyruklu öğrenciler için Türkçe" kitabında kültür aktarımı. *XI Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*, Samsun, Türkiye.

Çolak, İ. (2016). *Okul iklimi ile öğretmenlerin özerklik davranışları arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, Tez No: 448387). Yükseköğretim Kurulu

Ulusal Tez Merkezi.

Delen, A. (2018). *Yabancı uyruklu öğrencilerin bulunduğu ilkokullarda istenmeyen öğrenci davranışlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi.

Deniz, M., & Erözkan, A. (2010). *Psikolojik danışma ve rehberlik* (4. bs.). Maya Akademi Yayınları.

Due, C., Riggs, D. W., & Augoustinos, M. (2016). Experiences of school belonging for young children with refugee backgrounds. *The Educational and Developmental Psychologist, 33*(1), 33–53.

European Commission/EACEA/Eurydice. (2017). *Key data on teaching languages at school in Europe – 2017 edition*. Publications Office of the European Union.

Gezer, M., & Şahin, F. İ. (2017). Çok kültürlü eğitime yönelik tutum ve kültürel zekâ arasındaki ilişkinin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi, 22*(38), 173–188.

Hek, R. (2005). The role of education in the settlement of young refugees in the UK: The experiences of young refugees. *Practice, 17*(3), 157–171.

Human Rights Watch. (2015). *"Geleceğimi hayal etmeye çalıştığımda hiçbir şey göremiyorum": Türkiye'deki Suriyeli mülteci çocukların eğitime erişiminin önündeki engeller – kayıp nesil olmalarını önlemek*. https://www.hrw.org/tr/report/2015/11/09/283247

Kılıç, İ., & Tahmaz, O. (2016). *Şanlıurfa'da Suriyeli sığınmacılar ve eğitim araştırması 2016*. GAP Gençlik Derneği.

Kurter, M. Ç. (2017). *Saha araştırması raporu: Suriyeli mültecilerin eğitim hakkına erişimi*.

Millî Eğitim Bakanlığı. (2014). *Yabancılara yönelik eğitim-öğretim hizmetleri*. http://mevzuat.meb.gov.tr

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *International migration outlook 2019*. https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/international-migration-outlook-2019_c3e35eec-en

Sağlam, İ. H., & Kanbur, İ. N. (2017). Sınıf öğretmenlerinin mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 7*(2), 310–323.

Suriye'den İstanbul'a Gelen Sığınmacıları İzleme Platformu. (2013). *Yok sayılanlar: Kamp dışında yaşayan Suriye'den gelen sığınmacılar (İstanbul örneği)*. https://docplayer.biz.tr/393849-Yok-sayilanlar-kamp-disinda-yasayan-suriye-den-gelen-siginmacilar-istanbul-ornegi.html

Şeker, B. D., & Aslan, Z. (2015). Eğitim sürecinde mülteci çocuklar: Sosyal psikolojik bir değerlendirme. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 8*(1), 86–105. https://doi.org/10.5578/keg.8234

Şimşek, H., Dağıstan, A., Şahin, C., Koçyiğit, E., Dağıstan Yalçınkaya, G., Kart, M., & Dağdelen, S. (2019). Kapsayıcı eğitim bağlamında Türkiye'de temel eğitim programlarında çok kültürlülüğün izleri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5*(2), 177–197.

United Nations High Commissioner for Refugees. (2017). *Turkey fact sheet – October 2017*.

http://www.unhcr.org/tr/wpcontent/uploads/sites/14/2017/11/UNHCRTurkeyFactSheetOctober2017.pdf

United Nations International Children's Emergency Fund. (2014). *Under siege: The devastating impact on children of three years of conflict in Syria*.

Yeşilyaprak, B. (2021). *21. yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri*. Nobel Yayınları.

Yurtman, G. A. (2017). Suriyeli çocukların erken yaşta evlilik haberlerinin Türk yazılı basınında sunumu. *International Migration and Children / Uluslararası Göç ve Çocuklar*, 165–174.

MUNDARIJA:

1-seksiya.	**TURIZM VA TA'LIM INTEGRATSIYASINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI**	**3**
1 секция.	**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИНТЕГРАЦИИ ТУРИЗМА И ОБРАЗОВАНИЯ**	**3**
Section 1	**THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF TOURISM AND EDUCATION INTEGRATION**	**3**
Abdullayev I.S.	**TURIZM VA TA'LIM INTEGRATSIYASINING ZAMONAVIY MODELLARI.**	4
Ruzmetov B	**EKOLOGIK TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI.**	11
Sauxanov J., Naurizbaev A	**OROLBO'YI TRANSCHEGARAVIY HUDUDLARIDA MINTAQAVIY TURIZM XIZMATLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH ASOSLARI**	20
Абдуллаев Ф	**ЗАМОНАВИЙ ТАШКИЛОТЛАРДА ИНСОН КАПИТАЛИНИ БОШҚАРИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ: ЖАҲОН ТАЖРИБАСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН АМАЛИЁТИ**	24
Matyoqubova D	**RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HUDUDIY BIZNES TUZILMALARINI INNOVATSION DIVERSIFIKATSIYALASHNING USTUVOR YO'NALISHLARI**	30
Mirzataev S., Sultansuynov P	**TURIZM-TA'LIM INTEGRATSIYASINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI VA SAVDO XIZMATLARI RIVOJLANISHINI IQTISODIY JIHATDAN TAKOMILLASHTIRISH**	36
Süleyman DOĞAN Halil ÇALIK	**INTERVENTION STRATEGIES DEVELOPED BY SCHOOL COUNSELORS IN THE PROCESS OF WORKING WITH MIGRANT STUDENTS: CULTURAL ADAPTATION AND INCLUSIVE APPROACHES IN EDUCATION**	39

Süleyman DOĞAN ***Halil ÇALIK***	**GÖÇ, TURIZM HAREKETLILIĞI VE EĞITIM BAĞLAMINDA GÖÇMEN ÖĞRENCILERE YÖNELIK REHBERLIK MÜDAHALELERI**	43
Odinaev Naim	**ЖИЗНЬ И ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ИБН АЛ-АСИРА И ЕГО АРАБСКИЙ ТРУД “АЛ-КАМИЛ ФИТ-ТАЪРИХ”**	58
Ишимбаев Рафаэль	**ИНТЕГРАЦИЯ КУЛЬТУРНЫХ ЗНАНИЙ И МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОГО ПОДХОДА В ТУРИСТСКОМ ОБРАЗОВАНИИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ**	65
Adilchaev Rustem ***Щербина Кирилл***	**НЕЙРОСЕТЕВОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ В УПРАВЛЕНИИ ТУРИСТСКО-РЕКРЕАЦИОННЫМ КОМПЛЕКСОМ РЕГИОНА (НА ПРИМЕРЕ КРАСНОДАРСКОГО КРАЯ)**	70
Садуллаев А	**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ИЛҒОР АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ИМКОНИЯТЛАРИ**	74
Ибадуллаев Д	**МИНТАҚА ИҚТИСОДИЁТИГА ИНВЕСТИЦИЯЛАРНИ ЖАЛБ ЭТИШГА ТАЪСИР ҚИЛУВЧИ ОМИЛЛАР**	78
Ибадуллаев Д	**ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ ИНВЕСТИЦИЯ САЛОҲИЯТИНИ ОШИРИШНИНГ НАЗАРИЙ ЖИҲАТЛАРИ**	83
Norboyev S	**TURIZM VA TA’LIM INTEGRATSIYASINING ZAMONAVIY MODELLARI: INNOVATSION YONDASHUVLAR VA BARQAROR RIVOJLANISH ASOSLARI**	88
Ro‘zmetov B	**MUZEY ALOQALARINI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING MINTAQAVIY TURIZM RIVOJIGA TA’SIRI**	94
Sapayev M	**TURISTIK-REKREATSION ZONALARDA MAXSUS SOLIQ REJIMLARINI QO‘LLASHNING SAMARADORLIGI**	98
DJabbarova Z	**TURIZM VA TA’LIM INTEGRATSIYASINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI**	106

Nasretdinova F.	**MINTAQADA EKOLOGIK TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA ATROF-MUHIT MUAMMOLARINI HAL QILISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI**	109
Durumov T	**TURIZM SOHASIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHNING O‘RNI VA AHAMIYATI**	114
Zakirova G., Aliyeva G	**TURIZM VA TA’LIM INTEGRATSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY KONSEPSIYALARI.**	118
Sattarova M., Pirnafasov S	**TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA IQTISODIY MEXANIZMLARNING AHAMIYATI VA XORIJ TAJRIBASIDAN FOYDALANISH ZARURIYATI.**	122
Панжиева Н	**ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ В ОБЕСПЕЧЕНИИ РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ**	126
Toshev N	**MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA TURIZM SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING METODOLOGIK TAMOYILLARI**	129
Sapayev M	**YASHIL TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA MAQSADLI SOLIQ IMTIYOZLARI TIZIMINI SHAKLLANTIRISH**	133
Tadjiev S	**PAXTA-TO‘QIMACHILIK KLASTERLARIDA ILM-FAN, TA’LIM VA ISHLAB CHIQARISH INTEGRATSIYASINING INNOVATSION RIVOJLANISHGA TA’SIRI**	140
Muxtarov B	**O‘ZBEKISTONDA ICHKI TURIZM XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA TARKIBIY TAHLILI**	146
Gulomova M	**MINTAQA HUNARMANCHILIK SOHASINI SINERGIK YONDASHUV ASOSIDA IQTISODIY RIVOJLANTIRISHNING**	151

	STATISTIK TAHLILI	
Shaynazarov A	**KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA AUTSORSING XIZMATLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIKKA TA'SIRI IQTISODIY TAXLILI**	157
Safarov A	**HUDUDLARDA ENERGETIKA RESURSLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING IJTIMOIY-IQTISODIY OMILLAR TAHLILI**	161
Turaev O	**MECHANISMS FOR DEVELOPING REGIONAL ECONOMIC POTENTIAL THROUGH THE INTEGRATION OF TOURISM AND EDUCATION IN THE KHOREZM REGION**	165
Kadirbergenova Sh	**TURIZM FAOLIYATIDA TUROPERATORLAR UCHUN RAQAMLI MARKETING STRATEGIYASINI QO'LLASH USULLARI**	169
Ismailov F	**O'ZBEKISTON YOQILG'I BOZORIDA GEOPOLITIK OMILLARNING NARX BARQARORLIGIGA TA'SIRI: UZEX BIRJASI MA'LUMOTLARI ASOSIDA EMPIRIK TAHLIL**	174
Aminov A	**QURILISH KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI**	180
Berdimuratova Sh	**TURIZM-TA'LIM INTEGRATSIYASI SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNI STATISTIK TAHLIL QILISH**	183
Jalalov K	**TURIZM-TA'LIM INTEGRATSIYASI SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTI VA MOLIYAVIY BOSHQARUVNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI**	186
Matmurodova N	**ISLOM MOLIYASI TASHKILOTLARINING TURIZMNI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIRI**	190

Qutlımuratov S	**BARQAROR TURIZMNI TA'MINLASHDA TURISTIK KLASTERLARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI (QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA)**	196
Ochilova D	**MINTAQADA TURIZM XIZMATLARI EKSPORTINI RIVOJLANTIRISH USTUVOR YO'NALISHLARI**	202
Ramazanov S	**TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION EKOTIZIMLARDAN FOYDALANISH MUAMMOLARI**	209
Sapayev S	**MINTAQAVIY INNOVATSION INFRATUZILMANI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI**	213
Sultansuynov P	**TURIZM VA TA'LIM INTEGRATSIYASI SHAROITIDA SAVDO XIZMATLARI RIVOJLANISHINI IQTISODIY MEXANIZMLAR ORQALI TAKOMILLASHTIRISH**	216
Latipov X	**TRANSPORT-LOGISTIKA INFRATUZILMASI VA MINTAQAVIY EKSPORT O'SISHI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK**	219
Қодиров Ж	**ТАЪЛИМ ХИЗМАТЛАРИ БОЗОРИДА ҲУДУДИЙ ИННОВАЦИОН-ТАЪЛИМ ТАРМОҚЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ ИҚТИСОДИЙ ОМИЛЛАРИ ВА МЕХАНИЗМЛАРИ**	224
Atamuratova L	**TURIZMDA RAQOBAT USTUNLIGINI SHAKLLANTIRUVCHI ASOSIY OMILLAR**	230
Abdullaeva N	**ECONOMIC MODELING OF SUSTAINABLE REGIONAL TOURISM DEVELOPMENT AND THE APPLICATION OF FOREIGN EXPERIENCE**	235
Ramatov A	**ZAMONAVIY DUNYODA TURIZM BIZNESINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI**	240

2-SEKSIYA	**MINTAQADA TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNI IQTISODIY MODELLASHTIRISH VA XORIJ TAJRIBASIDAN FOYDALANISH YO‘LLARI**	**247**
2 СЕКЦИЯ	**ЭКОНОМИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В РЕГИОНЕ И ПУТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА**	**247**
SECTION 2	**WAYS OF ECONOMIC MODELING AND USING FOREIGN EXPERIENCE FOR SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT IN THE REGION**	**247**
Doschanov T	**TURIZM SOHASIDA XORIJIY TAJRIBALARNI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI**	248
Ismailov A	**O‘ZBEKISTON HUDUDLARIDA IJTIMOIY-IQTISODIY TABAQALANISHNI THEIL DISPERSION INDEKSI VA KOMPOZIT KO‘RSATKICHLAR ORQALI BAHOLASH METODOLOGIYASI**	253
Baxtiyarov Sh	**TARMOQLARARO KLASTERLARNI SHAKLLANTIRISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH USLUBIYATI**	260
Djurayev N., Shaynazrov R	**MINTAQADA CHAKANA SAVDO TIZIMINI OPTIMALLASHTIRISH ASOSIDA IQTISODIY SALOHIYATNI OSHIRISHNING EKONOMETRIK MODELLARI**	268
Xudoyorov L., Eshmurodov A	**QASHQADARYO VILOYATIDA SANOAT INFRATUZILMASI VA TURIZM RIVOJLANISHI O‘RTASIDAGI BOG‘LIQLIKNING EKONOMETRIK TAHLILI**	272
Xakimov Z	**DECISION TREE, RANDOM FOREST VA XGBOOST ANSAMBL METODLARI ASOSIDA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHNI PROGNOZLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI**	276
Jumaniyozova R	**MINTAQADA HUDUDIY TURIZM SALOHIYATINI OSHIRISHDA MARKETING MEXANIZMLARINING SAMARADORLIGI**	284
Ermetov A	**MINTAQADA TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA**	288

	HUNARMANDCHILIKNING XORIJIY TAJRIBADAN FOYDALANISH YO‘LLARI	
Adizov B	**BUILDING COMPETITIVE ADVANTAGE IN FINANCIALLY AUTONOMOUS HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS THROUGH MARKETING STRATEGIES**	295
Alimov D	**TURIZM SOHASINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLARI**	305
Aminova M	**KONTENT MARKETINGINING ASOSIY STRATEGIYALARI**	310
Artiqova O‘	**INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA MEHNAT RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH OMILLARI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)**	314
Artiqova O‘	**MINTAQA INNOVATSION RIVOJLANISHIDA TA’LIM-TURIZM SEKTORLARI INTEGRATSIYASI JARAYONIDA MEHNAT RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH**	319
Kurbanov F., Ataboyeva Sh	**KICHIK BIZNES TARAQQIYOTIDA MOLIYAVIY DASTAKLARDAN SAMARALI FOYDALANISH YO‘NALISHLARI**	325
Avezov B., Abdullaev H	**ЭКОНОМИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ ВНЕДРЕНИЯ ЕДИНОЙ ТУРИСТИЧЕСКОЙ КАРТЫ KHIVA–URGENCH TOURIST CITY CARD В РАЗВИТИИ УСТОЙЧИВОГО ТУРИЗМА ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ**	331
Babaxanov O	**HUDUDLARNI IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA TURIZM TARMOQLARINING O‘RNI**	336
Boltayev M	**TURISTLARNING SOG‘LIG‘INI SAQLASHDA ZAMONAVIY RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISH**	345
Egamov S	**UNIVERSITET 3.0 VA 4.0 SHAROITIDA MARKETING STRATEGIYASINING TRANSFORMATSIYASI**	349
Egamov S	**TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA ISTE'MOLCHI XULQ-ATVORINING MARKETING STRATEGIYASIGA TA'SIRI**	357

Sayfutdinov F	**QAD ROSTLAGAN YO‘LLAR CHORRAHASIDA: MANG‘IT AMIRLARI DAVRIDA BUXORO AMIRLIGINING SAVDO YO‘LLARI VA KARVONSAROYLARI**	361
Xudoyqulov H	**MAHALLIY MOLIYANI BOSHQARISHDA XORIJ TAJRIBASI: GERMANIYA, JANUBIY KOREYA VA POLSHANING FISKAL DETSENTRALIZATSIYA MODELLARINI O‘ZBEKISTON SHAROITIGA MOSLASHTIRISH**	367
Ibadullayeva Sh	**EKSPORT FAOLIYATIDA RAQAMLI MARKETINGNI QO‘LLASH IMKONIYATLARI VA AHAMIYATI**	371
Ibragimova Sh	**MINTAQADA TURIZM INDUSTRIYASINI RIVOJLANTIRISH USTUVOR YO‘NALISHLARI**	376
Ziyoyev J	**HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA OZIQ-OVQAT SANOATINING STRATEGIK AHAMIYATI**	384
Rajapov S	**MINTAQADA INVESTITSIYA FAOLIYATIGA TA’SIR QILUVCHI OMILLAR**	395
Napasova F	**BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBALARNING O‘ZBEKISTON AMALIYOTIGA TATBIQI**	400
Nazarov J	**MINTAQADA TURIZM TARMOQLARINI NI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI**	407
O‘rinova D	**MINTAQA ZIYORAT TURIZMI SAMARADORLIGINI BOSHQARISH: ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA BARQAROR RIVOJLANISH MEXANIZMLARI**	413
Ro‘ziboyeva M	**MINTAQALARARO IQTISODIY TAFOVUTLARNI QISQARTIRISHDA INNOVATSION VA INSTITUTSIONAL YONDASHUVLARNING AHAMIYATI**	420
Rustamova D., Rustamov R	**TURIZM SEKTORI VA YALPI ICHKI MAHSULOT O‘RTASIDAGI BOG‘LIQLIK: REGRESSION TAHLIL ASOSIDA EMPIRIK**	423

	TADQIQOT	
Ruzmetov SH	**HUDUDIY KLASTERLARNING MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O‘RNI**	428
Ruzmetova I	**KICHIK BIZNES SAMARADORLIGINI OSHIRISH UCHUN RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH**	432
Saurova I	**MINTAQA AGRAR SOHASINI IQTISODIY MODELLASHTIRISH VA XORIJ TAJRIBASIDAN FOYDALANISH YO‘LLARI**	437
Sattarova D., Atayev S	**ISLOMIY MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI QO‘LLASH ORQALI BARQAROR IQTISODIY O‘SISHNI TA’MINLASH YO‘LLARI**	444
Sauxanov J., Qidirniyazov A	**TURIZMNI IQTISODIY MODELLASHTIRISH VA QURILISH SOHASIDA SUN’IY INTELLEKT ASOSIDA INNOVATSION XIZMATLAR TIZIMINI RIVOJLANTIRISH**	450
Baxtiyorov Sh	**MINTAQADA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH OMILLARI**	455
Sultonov S	**QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA KLASTERLARINI INVESTITSION-INNOVATSION RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI (2018-2025 YILLAR DAVOMIDA)**	461
Кыпшакбаев А., Адильчаев Р	**ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ И БОЛЬШИХ ДАННЫХ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВЕ В СФЕРЕ ТУРИЗМА**	468
Jumaniyozova R	**TURIZM INFRATUZILMASINING HUDUDIY IQTISODIY O‘SISH VA IJTIMOIY BARQARORLIKKA TA’SIRI**	474
Zaripov X., Yaqubov A	**IQTISODIYOT TARMOQLARIDA KADRLAR QO‘NIMSIZLIGINI KAMAYTIRISHNING TASHKILIY-BOSHQARUV MEXANIZMLARI**	477
Turdibekova Z	**MINTAQADA TURIZM XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI**	481

Umarov M	**MINTAQADA QISHLOQ XO‘JALIGI SALOHIYATIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO‘LLARI**	489
Reimbaeva Z	**TURIZMNI RAQAMLI TEXNOLOGIK RIVOJLANTIRISHDA XALQARO TAJRIBA KO‘RSATKICHLARI TAHLILI.**	494
Kurbanov F., Xo‘janiyozov Sh	**O‘ZBEKISTONDA MEHNAT BOZORINI RIVOJLANTIRISH VA SAMARALI BANDLIKNI TA’MINLASHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI**	500
Xo‘jayeva N	**МИНТАҚА ИҚТИСОДИЁТИДА ЛОГИСТИКА ИНФРАТУЗИЛМАСИ САЛОҲИЯТИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШНИНГ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ**	510
Xodjaniyazov E	**TRANSPORT XIZMATLARI SIFATINING IQTISODIY MOHIYATI VA TURLARI**	514
Xojanov B	**TIJORAT BANKLARIDA MASOFAVIY XIZMATLAR INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHNING MIJOZLAR SODIQLIGIGA TA’SIRI**	518
Latipov X	**RAQAMLI SAVDO INFRATUZILMASI VA MINTAQAVIY EKSPORT RAQOBATBARDOSHLIGI: XORAZM VILOYATI MISOLIDA**	524
Kurbanov F., Xudaybergenov Y	**VALYUTA KURSI TEBRANISHLARINING TASHQI SAVDO VA INVESTITSION FAOLLIKKA TA'SIRI**	529
Zaripov X., Yaqubov A	**ATROF-MUHIT MONITORINGI ASOSIDA SIRKULYAR IQTISODIY LOYIHALARNING EKOLOGIK NATIJALARINI BAHOLASH USULLARI**	537
Zaripov X., Yaqubov A	**XODIMDAN RAHBARGACHA: IQTISODIYOT TARMOQLARIDA BOSHQARUV KARYERASINI SHAKLLANTIRISHNING ZAMONAVIY MODELI**	543
Saidmaxmudova O	**LOGISTIKA FIRMALARI VA HUDUDIY ISHLAB CHIQARUVCHILAR INTEGRATSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)**	547

O‘ktamova A	**ЭКОНОМИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В РЕГИОНЕ И ПУТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА**	552
Achilov I	**MINTAQAVIY KIMYO SANOATIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA SAMARADORLIKNI OSHIRISH**	557
Achilov I	**KIMYO SANOATI KORXONALARIDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASH VA "YASHIL" TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH**	561
Ro‘zmetov B	**MINTAQAVIY TURIZM RIVOJLANISHIDA MUZEYLAR FAOLIYATINI KLASTER YONDASHUV ASOSIDA SAMARALI BOSHQARISH**	565

“Turizm va ta’lim integratsiyasining zamonaviy modellari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-anjumani MATERIALLARI

Международная научная конференция на тему “Современные модели интеграции туризма и образования”

МАТЕРИАЛЫ

International scientific conference on “Modern models of integration of tourism and education”

MATERIALS

1-2 Iyun, 2026-yil Urganch, O‘zbekiston

Nash.lits. №211573
Bosishga ruxsat etiladi: 21.05.2026-yil
Bichimi 60 x 84 1/8. “Times New Roman”
garniturada raqmli bosma ustida chop etildi.
Shartli bosma tabog‘i 36,3. Adadi 100. Buyurtma № 10-06
Тел: (33) 701 12 00, (99) 564 63 20
“Khwarezm publication” MCHJ nashriyoti.
220502, Urganch t. Zargarlar mahallasi Marvarid ko‘chasi 8-yo‘lak 4-uy.
“Khwarezm publication” bosmaxonasida chop etildi.
Urganch t. Zargarlar mahallasi Marvarid ko‘chasi 8-yo‘lak 4-uy.